

Socio-Economic Pathology of New Towns in Terms of Social Sustainability (Case Study: Andisheh New Town)¹

Seyed Amir Chavoshi

Ph.D. Candidate, Department of Geography and Urban Planning, Central Tehran Branch,
Islamic Azad University, Tehran, Iran

Naser Eghbali²

Professor, Department of Geography and Urban Planning, Central Tehran Branch, Islamic Azad
University, Tehran, Iran

Azita Rajabi

Associate Professor, Department of Geography and Urban Planning, Central Tehran Branch,
Islamic Azad University, Tehran, Iran

Received: 29 November 2024 Revised: 26 December 2024 Accepted: 5 January 2025

Abstract

Socio-economic harms in new towns pose significant challenges to achieving social sustainability. New towns, which are constructed to mitigate population pressure and urban issues in the vicinity of metropolitan areas, often deal with problems such as economic inequality, poverty, low quality of life, absence of recreational and welfare facilities, environmental pollution, and weak social cohesion. Andisheh New Town is no exception, and due to its proximity to Tehran metropolis and the influx of surplus population, it confronts considerable economic and social pressures. The purpose of this study is to analyze the socio-

1. This article is extracted from the first author's doctoral dissertation entitled "Socio-Economic Pathology of New Towns In Terms of Social Sustainability (Case Study: Andisheh New Town)" submitted to the Islamic Azad University, Central Tehran Branch.

2. Corresponding Author. Email: amirchavoshi4616@gmail.com

©2024 The author(s). This is an open access article under the CC BY license:

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

How to cite this article: Chavoshi, S. A., Eghbali, N. and Rajabi, A. (2025). Socio-Economic Pathology of New Towns in Terms of Social Sustainability (Case Study: Andisheh New Town). *Journal of Geography and Regional Development*, 23(2), 115-154. Doi: 10.22067/jgrd.2024.91017.1499

economic challenges facing new towns with an emphasis on the social sustainability of Andisheh New Town. In this applied research, which has a descriptive-analytical design, both documentary analysis and field study have been employed. The statistical population includes residents of Andisheh New Town, and data were collected by a questionnaire. Using the Cochran's formula, a sample size of 384 was computed, which was later increased to 450 to enhance the reliability of the study. According to the results of the two-stage Delphi method, several indicators of social sustainability in Andisheh New Town were identified and prioritized. In the first Delphi stage, experts proposed a list of potential indicators, which, after consensus and elimination of overlaps, were reviewed and rated in the second stage. They contended that challenges posed by diminished social capital and cohesion, security, and citizen participation are major barriers to social sustainability. Meanwhile, residents proposed issues such as access to urban services, quality of living environment, and availability of public spaces as key challenges to urban sustainability. Overall, experts and residents held relatively different views on this subject, and their priorities diverged, which may be rooted in their distinct experiences and interests.

Keywords: Socio-Economic Pathology, New Towns, Andisheh New Town.

آسیب‌شناسی اجتماعی-اقتصادی شهرهای جدید در راستای پایداری اجتماعی

(مطالعه موردی: شهر جدید اندیشه)^۱

سیدامیر چاوشی (دانشجوی دکتری، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران،

ایران)

amirchavoshi4616@gmail.com

ناصر اقبالی (استاد گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران، نویسنده

مسئول)

dr.nasereghbali41@gmail.com

آزیتا رجبی (دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران)

azitarajabi@yahoo.com

چکیده

آسیب‌های اجتماعی-اقتصادی در شهرهای جدید، چالش‌های مهمی را برای دستیابی به پایداری اجتماعی ایجاد می‌کنند. شهرهای جدید که با هدف کاهش فشار جمعیت و مسائل شهری در اطراف کلان‌شهرها ساخته می‌شوند، اغلب با مشکلاتی مانند نابرابری‌های اقتصادی، فقر، نارضایتی از کیفیت زندگی، کمبود امکانات رفاهی و تفریحی، آلودگی محیط زیست و ضعف در انسجام اجتماعی مواجه هستند. شهر جدید اندیشه نیز از این معضلات مبرا نیست و به دلیل همجواری با کلان‌شهر تهران و انتقال سرریز جمعیتی به آن، از فشارهای اقتصادی و اجتماعی فراوانی رنج می‌برد. هدف پژوهش حاضر، آسیب‌شناسی اجتماعی-اقتصادی شهرهای جدید در راستای پایداری اجتماعی شهر جدید اندیشه است. این پژوهش به لحاظ هدف، کاربردی و از نظر نوع و ماهیت، توصیفی-تحلیلی است و در بخش پژوهش اسنادی و پژوهش میدانی انجام

۱. این مقاله مستخرج از رساله دکتری نویسنده اول مقاله با عنوان «آسیب‌شناسی اجتماعی-اقتصادی شهرهای جدید در راستای پایداری اجتماعی (مطالعه موردی: شهر جدید اندیشه)»، در دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی است.

نشریه جغرافیا و توسعه ناحیه ای، سال بیست و سوم، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۴، شماره پیاپی ۵۱، صص ۱۱۵-۱۵۴

تاریخ تصویب: ۱۴۰۳/۱۰/۱۶

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۱۰/۰۶

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۹/۰۹

شده است. جامعه آماری شامل ساکنان شهر اندیشه و ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه بوده است. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۳۸۴ نفر برآورد شد که برای افزایش اعتبار پژوهش به ۴۵۰ نفر افزایش یافت. براساس نتایج به دست آمده از روش دلفی در دو مرحله، شاخص‌های متعددی برای پایداری اجتماعی در شهر جدید اندیشه شناسایی و اولویت‌بندی شده‌اند. در مرحله اول دلفی، خبرگان لیستی از شاخص‌های احتمالی را ارائه کردند که پس از جمع‌بندی و حذف موارد تکراری، این شاخص‌ها در مرحله دوم دلفی مورد بازبینی و امتیازدهی قرار گرفتند. خبرگان معتقد بودند آسیب‌های مرتبط با کاهش سرمایه و انسجام اجتماعی، امنیت و مشارکت شهروندان از مهم‌ترین چالش‌ها برای پایداری اجتماعی شهر هستند. ساکنان همچنین مسائل مربوط به دسترسی به خدمات شهری، کیفیت محیط زندگی و فضاهای عمومی را از چالش‌های اصلی پایداری شهری می‌دانستند. در مجموع دیدگاه خبرگان و ساکنان تا حدودی متفاوت و برخی اولویت‌ها متمایز بودند که می‌تواند ناشی از تجربیات و منافع متفاوت این دو گروه باشد.

واژگان کلیدی: آسیب‌شناسی اجتماعی-اقتصادی، شهرهای جدید، شهر جدید اندیشه.

۱. مقدمه

رشد و گسترش ابعاد فیزیکی و اجتماعی شهرها، ناشی از افزایش جمعیت شهری تأثیرات قابل توجه و درعین حال اجتناب‌ناپذیری را بر زندگی شهری گذاشته است (کورا^۱، ۲۰۲۰). این تأثیرات طیف وسیعی از معضلات و مشکلات اجتماعی-اقتصادی و نابسامانی‌های کالبدی-فیزیکی را شامل می‌شود؛ ضمن اینکه هر یک از ابعاد مذکور در ارتباط متقابل، یکدیگر را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهند (صیدبیگی و همکاران، ۱۳۹۸). آنچه که در این بین از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است، روابط انسان‌ها در ابعاد کمی و کیفی آن است. دیگر همچون گذشته از روابط گرم و صمیمی ساکنان شهرها خبری نیست و روابط انسان‌ها فقط در قالب‌های رسمی، کاری و اداری تعریف می‌شود که این خود بر مشکلات موجود دامن می‌زند و هم می‌تواند منشأ بسیاری از آسیب‌های اجتماعی-اقتصادی دیگر

باشد و البته این موضوع در شهرهای جدید نمود بیشتری داشته و دارد (کلانتری و همکاران، ۱۴۰۱: ۴۱۰-۱). در زمان حاضر شهرهای ایران به گونه‌ای هستند که به لحاظ کیفیت زندگی با انواع مسائل و مشکلات اقتصادی-اجتماعی مواجه‌اند و این موضوعات نیز ارتباطی مستقیم با مقوله کیفیت محیط شهری دارد (چویی^۱ و همکاران، ۲۰۱۹: ۱۹۸). از این‌رو هدف پژوهش حاضر، آسیب‌شناسی اجتماعی-اقتصادی شهرهای جدید در راستای پایداری اجتماعی شهر جدید اندیشه است. در شهرهای جدید بحث پایداری اجتماعی از مهم‌ترین مسائلی است که منجر به مطلوبیت یا عدم مطلوبیت این فضاهای زیست‌شهروندی شده و آسیب‌های اجتماعی و اقتصادی متعددی را می‌تواند به‌همراه داشته باشد. این آسیب‌ها در جوامع متفاوت قابل قیاس با یکدیگر نبوده و ریشه‌یابی علل پیدایش آنها در متن اجتماع، اقتصاد و کالبد همان جامعه قابل بررسی است. در برخی موارد ممکن است کل نظام اجتماعی از ابعاد متعدد دچار کاستی و عدم توزیع مناسب منابع باشد و این خود سرچشمه آسیب اجتماعی افراد در آن جامعه خواهد بود (آیینی و همکاران، ۱۳۹۸: ۴۶-۳۳). دردها و نابسامانی‌های اجتماعی، به‌عنوان موضوع مورد مطالعه آسیب‌شناسی اجتماعی-اقتصادی قرار می‌گیرند که مهم‌ترین آنها عبارتند از: خصومت گروه‌ها و طبقات اجتماعی و اقتصادی، اختلالات روانی و آثار و عوارض آن در کشمکش‌های اجتماعی، عوامل پیدایش و تشدید آن و شیوه‌های پیشگیری و درمان آنها.

از آنجایی که رشد جمعیت و در نتیجه، گسترش ابعاد فیزیکی شهرهای جدید از سرعت و شدت بیشتری نسبت به شهرهای سنتی برخوردار است و علاوه بر آن ارائه خدمات و امکانات بیشتر خود عامل هجوم جمعیت و ایجاد مسائل و آسیب‌های مضاعف در این سکونتگاه‌ها می‌شود (سنجولی و همکاران، ۱۴۰۱: ۳۷۹-۳۹۸) لذا این سرعت شکل‌گیری و گسترش در کنار گستردگی تغییرات ماهیتی و پیچیدگی آسیب‌های اجتماعی-اقتصادی ناشی از آن، اقتضا می‌کند که با دیدی جامع‌نگر و همه‌جانبه

به جنبه‌های مختلف این آسیب‌ها توجه شود تا بتوان به راهکارهای تحقق پایدار اجتماعی دست یافت (راملی^۱، ۲۰۲۲). شهرهای جدید در ایران، از جمله شهر جدید اندیشه، به‌منظور کاهش فشارهای جمعیتی بر شهرهای بزرگ و ایجاد فضایی مناسب برای زندگی طراحی شده‌اند. با این حال، این طرح‌ها با چالش‌های متعددی مواجه هستند که به عدم موفقیت آن‌ها در جذب جمعیت و تحقق اهداف اجتماعی-اقتصادی منجر شده است. از جمله مسائل مهم می‌توان به نبود برنامه جامع برای انتقال صنایع از مادرشهرها به این شهرها، عدم وجود سیستم حمل‌ونقل عمومی کارآمد و عدم پیش‌بینی دقیق نیازهای جمعیتی اشاره کرد. همچنین، ضعف در مکان‌یابی و عدم حمایت دولت از این پروژه‌ها، باعث شده است که این شهرها نتوانند به‌عنوان گزینه‌های جذاب برای زندگی مطرح شوند. در نتیجه، محققان به بررسی آسیب‌شناسی اجتماعی-اقتصادی این شهرها پرداخته‌اند تا دلایل ناکامی آن‌ها را شناسایی کنند و راهکارهایی برای بهبود شرایط ارائه دهند.

لذا این مسئله که آسیب‌های اصلی اجتماعی و اقتصادی شهر جدید اندیشه کدامند و چگونه می‌توان با شناخت درست این آسیب‌ها به راهکاری برای رفع آن‌ها و تحقق رویکرد پایداری اجتماعی دست یافت، مسئله اصلی پژوهش حاضر است. در این راستا، سعی بر آن است تا با استفاده از مفهوم پایداری اجتماعی، به تدوین آسیب در ابعاد اجتماعی-اقتصادی شهر جدید اندیشه پرداخته شود و از این طریق به شناسایی و اولویت‌بندی راهبردها در جهت رفع این آسیب‌ها و بهبود بخشی فضای شهر جدید اندیشه دست یافت.

۲. پیشینه پژوهش

شالی و همکاران (۱۴۰۳)، در مقاله خود با عنوان «سنجش وضعیت شاخص‌های توسعه پایدار شهری در شهر جدید سهند»، به این نتایج دست یافتند که وضعیت شهر جدید سهند از نظر شاخص‌های توسعه پایدار در تمامی ابعاد پایین است و بین فازهای شهر جدید سهند در زمینه

شاخص‌های توسعه پایدار، تفاوت قابل توجهی وجود دارد. فازهای ۱ و ۲ به ترتیب در اولویت اول و دوم و فازهای ۳ و ۴ در اولویت‌های بعدی قرار دارد. فازهای ۱ و ۲ شهر جدید سهند به دلیل قدمت بیشتر و شکل‌گیری زیرساخت‌ها، خدمات شهری، برخورداری از فعالیت‌های اقتصادی و عملکرد بهینه مدیریت شهری در ارائه خدمات وضعیت مطلوب‌تری از نظر شاخص‌های پایداری نسبت به فازهای ۳ و ۴ دارند. برنامه‌ریزی برای کاهش مشکلات شهر جدید سهند از طریق گسترش فضاهای جمعی، افزایش کمی و کیفی فضاهای خدماتی و مشارکت فعال شهروندان در اداره شهر می‌تواند در بهبود وضعیت شهر سهند مؤثر واقع شود.

شاکرمی و شکوهی (۱۴۰۲) در مقاله خود با عنوان «برنامه‌ریزی راهبردی توسعه شهرهای جدید در ایران (مطالعه موردی شهر جدید پردیس)» به این نتایج دست یافتند که عوامل کلان تأثیرگذار بر توسعه شهر جدید پردیس، سیاست‌های کلان مدیریت کشور، کمبود بسترهای شغلی، زیرساخت‌های نامناسب، سیاست‌های وزارت راه و شهرسازی در امر مسکن و مسئله خدمات شهری از جمله تأمین آب شرب شهر هستند.

جهانشاهلو و همکاران (۱۴۰۲) پژوهشی با عنوان «تأثیر اصول زیرساخت‌های شهری در ارتقاء سطح رضایت‌مندی شهروندان (نمونه موردی: شهرهای جدید اندیشه و پرند)» انجام داده‌اند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که در شهر جدید پرند، معیار اکوسیستم و منظر شهری بالاترین سطح رضایت را دارد. شاخص‌هایی مانند وجود مسیل، نیروگاه تولید برق، تعداد تخت بیمارستان، کیفیت آب، شاخص دسترسی به مسکن، استفاده مجدد از آب باران و رواناب و وجود تصفیه‌خانه آب از مهم‌ترین شاخص‌ها با بالاترین امتیاز در این شهر به شمار می‌آیند. در مقابل، پایانه مسافربری اتوبوس، ورزشگاه، مؤسسات آموزش عالی و تعداد موزه‌ها کمترین امتیاز را کسب کرده‌اند. در شهر جدید اندیشه، براساس نتایج پژوهش، شاخص‌های مرتبط با عدالت و برابری مانند جمعیت تحت پوشش گازرسانی و دسترسی به اینترنت خانگی بالاترین امتیاز را دارند که نشان‌دهنده توزیع عادلانه‌تر

امکانات و خدمات در میان ساکنان است. درعین حال، شاخص‌های خدمات آموزشی و فرهنگی، بیمه خدمات درمانی، اشتغال و دستمزد، تعداد بیمارستان‌ها، منابع آب آشامیدنی و دفاتر پست و مراکز مخابراتی کمترین امتیاز را دارند. معیار اکوسیستم و منظر شهری در این شهر نیز در بالاترین سطح رضایت شهروندان قرار گرفته است. به‌طور کلی، در شهر جدید اندیشه معیارهای فنی-موضوعی و مالی-اقتصادی و در شهر جدید پرند، معیار دسترسی و شکل‌گیری فضایی پایین‌ترین سطح رضایتمندی را نشان می‌دهند. این نتایج بیانگر نقاط قوت و ضعف زیرساخت‌های شهری در دو شهر مورد مطالعه است و برای بهبود شرایط آینده راهنمایی‌هایی ارائه می‌کند.

سنجولی و همکاران (۱۴۰۱)، در پژوهش خود تحت عنوان «تحلیل آمایشی رویکردهای برنامه‌ریزی و طراحی شهر جدید تیس در راستای توسعه منطقه‌ای سواحل مکران»، به این نتیجه رسیدند که خروج منطقه از محرومیت و آسیب‌پذیری، ایجاد قطب علمی و آموزشی در منطقه و طراحی شهری نوین و هوشمند برای ایجاد شهر پایدار، مهم‌ترین رویکردهای تبیین‌کننده برنامه‌ریزی و طراحی شهر جدید تیس بوده‌اند. همچنین بین رویکردهای برنامه‌ریزی و طراحی شهر جدید تیس و توسعه منطقه‌ای سواحل مکران ارتباط معنادار مثبتی برقرار است و در این بین متغیر سرمایه‌گذاری در سواحل مکران بالاترین ارتباط را با توسعه منطقه‌ای داشته است.

خضولو و کریمی (۱۴۰۱) مقاله‌ای نوشتند با عنوان «ارزیابی تهدیدات و آسیب‌پذیری شهر جدید اندیشه با رویکرد پدافند غیرعامل». نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که در بخش ارزیابی تهدیدات، تهدیدهای سخت شامل حملات هوایی و موشکی و تهدیدهای نرم یعنی تظاهرات و آشوب، بیشترین احتمال وقوع تهدید را داشته‌اند و تهدیدهای زیستی کمترین امتیاز را کسب کرده‌اند. محور اصلی تحقیق حاضر تهدید حملات هوایی با تأکید بر خسارات کالبدی و فیزیکی است. در بخش ارزیابی آسیب‌پذیری نیز، ۰۶/۲۳ درصد قطعه‌ها آسیب‌پذیری خیلی کم، ۷۸/۲۶ درصد آسیب‌پذیری کم، ۷ درصد آسیب‌پذیری متوسط، ۴۰/۲۱ درصد آسیب‌پذیری زیاد و ۰۱/۱۲ درصد قطعات آسیب‌پذیری خیلی بالا را داشته‌اند. بدیهی است که قطعاتی که در شمال و مرکز شهر قرار دارند، مانند معادن شن

و ماسه در شمال شرقی، پمپ بنزین پتروپال در بلوار امام خمینی در مرکز شهر، پست برق Kv63 در خیابان استاد فروزانفر، ادارهٔ مخابرات فازهای ۲ تا ۵ و بیمارستان تأمین اجتماعی در مرکز شهر، در معرض آسیب پذیری بالایی قرار دارند.

آیینی و همکاران (۱۳۹۸)، مقاله‌ای نوشتند با عنوان «ارائهٔ مدل ارزیابانه از چالش‌های نظام مدیریت شهری شهرهای جدید ایرانی بر مبنای رویکرد مدل‌سازی ساختاری-تفسیری (ISM)»، نتایج این تحقیق ضمن یاری‌رسانی به برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران این بخش در بازنگری نظام مدیریت شهری شهرهای جدید می‌تواند میزان موفقیت اصلاح ساختار این نظام را در ارتقای توان مقابله با چالش‌ها و ارتقای کیفیت زندگی شهروندان در این شهرها بالا ببرد.

عزیز و همکاران^۱ (۲۰۲۳) پژوهشی انجام دادند با عنوان «اولویت‌بندی معیارهای تاب‌آوری و شاخص‌های آسیب‌پذیری برای واکنش به بحران اضطرابی جاده‌ای: رویکرد فرآیند تحلیل سلسله‌مراتبی (AHP)». هدف این مقاله، توسعهٔ یک چارچوب آمادگی بحران در پاسخ به بحران ترافیک جاده‌ای برای آژانس‌های مجری قانون در امارات متحده عربی بوده است. شاخص‌ها در سه مجموعهٔ مجزا رتبه‌بندی شدند: مدیریت اطلاعات و ارتباطات، برنامه‌ریزی واکنش سریع و آموزش و مانور. در این مقاله به شاخص‌های کالبدی و سازه‌ای پل‌های جاده‌ای تأکید شده است.

نگوین^۲ و همکاران (۲۰۲۲) پژوهشی انجام دادند با عنوان «اثرات نامتقارن عدم قطعیت جهانی: آسیب‌پذیری اجتماعی-اقتصادی و زیست‌محیطی کشورهای درحال توسعه»، این پژوهش با هدف بررسی تأثیرات نوسانات شاخصه‌ای عدم قطعیت جهانی بر آسیب‌پذیری اجتماعی-اقتصادی و محیطی داخلی در ۵۴ کشور درحال توسعه انجام شد. برآوردهای تجربی تحقیق نشان می‌دهد که آسیب‌پذیری اجتماعی-اقتصادی و زیست‌محیطی را نمی‌توان از طریق یک الگو حل کرد.

1. Aziz

2. Nguyen

۳. روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از حیث نوع و ماهیت، توصیفی-تحلیلی است. در بخش مبانی نظری، روش پژوهش مبتنی بر مطالعات اسنادی بوده و در ادامه، با بهره‌گیری از روش‌های میدانی و اسنادی، جمع‌آوری داده‌ها انجام شده است. داده‌های مورد استفاده شامل داده‌های ثانویه و اولیه با مقیاس کمی است.

جامعه آماری این پژوهش، کلیه ساکنان شهر جدید اندیشه بوده که براساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵، تعداد آن‌ها ۱۱۶۰۶۲ نفر گزارش شده است. گردآوری اطلاعات با استفاده از پرسشنامه صورت گرفته است.

اطلاعات جمعیتی و مورفولوژیکی شهر جدید اندیشه از سازمان‌های مسئول نظیر شهرداری و مرکز آمار ایران، به صورت داده‌های مکانی^۱ تأمین شده است.

با استفاده از فرمول کوکران و با در نظر گرفتن ضریب اطمینان ۹۵ درصد و خطای نمونه‌گیری ۵ درصد، حجم نمونه آماری ۳۸۴ تعیین گردید. جهت جبران کاهش احتمالی پاسخ‌ها و افزایش اعتبار پژوهش، تعداد نمونه به ۴۵۰ افزایش یافته است.

تحلیل داده‌ها به صورت کمی انجام شد که در دو مرحله تحلیل توصیفی و تحلیل اکتشافی صورت پذیرفت. ابتدا برای بررسی پایایی و روایی پرسشنامه، شاخص آلفای کرونباخ محاسبه گردید. سپس آمارهای توصیفی شامل جداول توزیع فراوانی و شاخص‌های آماری مرتبط، ارائه و تحلیل شد.

متغیرهای پژوهش شامل جنسیت، سن، شغل، سطح تحصیلات، تعداد اعضای خانوار و مدت اقامت است که نتایج آن‌ها به صورت جداول تحلیلی ارائه شده است.

در ادامه، پرسش‌ها و فرضیه‌های پژوهش با استفاده از آزمون‌های آماری مختلف مانند آزمون t ، آزمون رتبه‌بندی فریدمن، تحلیل رگرسیون، روش فرایند تحلیل شبکه‌ای^۲ و روش ویکور مورد

1. Shapefile

2. ANP

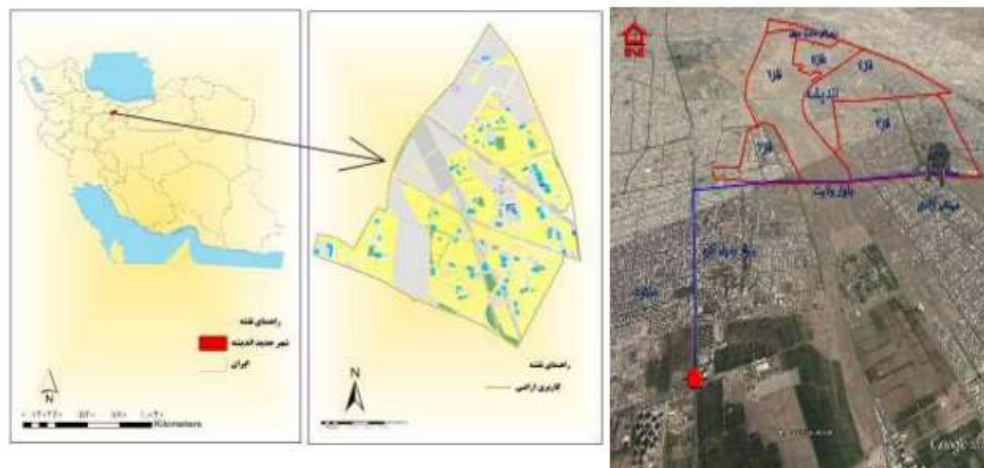
بررسی قرار گرفتند. این تحلیل ها با هدف شناسایی و ارزیابی آسیب های اجتماعی و اقتصادی که موجب بروز مشکلات در چهار محله شهر جدید اندیشه شده اند، انجام پذیرفت. همچنین، برای ارزیابی نرمال بودن توزیع داده ها، آزمون کلموگروف-اسمیرنوف مورد استفاده قرار گرفت. شاخص ها و متغیرهای پژوهش شامل موارد زیر است:

- شاخص های پایداری اجتماعی

- ✓ اقتصادی
- ✓ امنیتی
- ✓ مشارکت اجتماعی
- ✓ ابعاد مشارکت اجتماعی شهروندان (زمینه های عمرانی، زمینه های ایمنی، زمینه محیط زیست، زمینه نظارتی)
- ✓ اعتماد اجتماعی
- ✓ احساس تعلق

۳. ۱. محدوده مورد مطالعه

شهر جدید اندیشه به عنوان یکی از شهرهای جدید در استان تهران و یکی از شهرهای شهرستان شهریار محسوب می شود و در ۳۰ کیلومتری تهران، ۳ کیلومتری شمال غربی شهریار و ۷ کیلومتری جنوب شرقی کرج قرار دارد. جمعیت این شهر در سرشماری سال ۱۳۹۰، بالغ بر ۹۶ هزار نفر اعلام شده است. شهر مذکور از ۶ فاز تشکیل می گردد که فاز یک آن جزء بافت سنتی و شهرسازی نشده محسوب می شود و بقیه فازها به ترتیب براساس اصول مهندسی شهرسازی احداث شده اند. وسعت این شهر ۱۴۹۵ هکتار و به صورت مثلثی واقع در غرب استان تهران احداث شده است و به لحاظ دسترسی مناسب به شبکه های ارتباطی منطقه از جایگاه ویژه ای برخوردار است (شهرداری اندیشه، ۱۳۹۵). موقعیت شهر اندیشه در شکل ۱ نشان داده شده است.

شکل ۱. موقعیت نمونه مورد مطالعه

مأخذ: نگارندگان، ۱۴۰۳

قبل از مکانیابی دیگر شهرهای جدید منطقه شهری تهران، شهر جدید اندیشه توسط وزارت مسکن و شهرسازی انتخاب گردید و در مطالعات مقدماتی مساحت آن ۱۴۹۵ هکتار برآورد شد. طبق مصوبه ۶۸/۱۰/۱۱ شورای عالی شهرسازی و معماری ایران سقف جمعیتی شهر ۴۰ هزار نفر تعیین شد و مجدداً این شورا سقف جمعیتی را براساس مصوبه ۷۱/۹/۹ به ۶۰ هزار نفر افزایش داد و سرانجام طرح توسعه و عمران اندیشه در تاریخ ۷۹/۱/۲۹ جمعیت را به ۱۰۳۵۰۰ نفر و وسعت را به ۱۴۰۰ هکتار افزایش داد. شهر جدید اندیشه در ۳۰ کیلومتری محور غربی تهران (از میدان آزادی) جهت اسکان بخشی از سرریز جمعیتی تهران، مکانیابی و طراحی گردیده است و براساس آخرین مصوبه شورای عالی معماری و شهرسازی در سال ۸۲ طرح تفضیلی این شهر براساس سقف قبلی ۱۱۸۰۰۰ نفر و در زمینی به مساحت حدود ۱۴۰۰ هکتار به تصویب رسید (شرکت عمران شهر جدید اندیشه، ۱۳۹۶).

۳.۲. معرفی جمعیتی و اجتماعی

انتخاب مکان شهر جدید اندیشه که در مرکز جذب جمعیت منطقه تهران-کرج و شهرهای ریزودرشت منطقه قرار دارد و به دنبال آن خیل عظیم متقاضیان مسکن جهت سکونت در شهر جدید اندیشه به منظور جلوگیری از ایجاد حاشیه نشینی و گسترش کانون های غیرمطلوب برای منطقه معقول است. از آنجاکه ساکنین شهر جدید اندیشه ساکنین قبلی تهران و کرج هستند می بایست به ناچار برآیندی از ویژگی های این دو منطقه در نظر گرفته شود. مهاجرپذیری یکی از ویژگی های تهران و کرج است. گرچه در چند دهه قبل وقوع مهاجرت های مردانه در جستجوی کار نسبت جنسیتی را به شدت در منطقه تحت تأثیر قرار داده اما به تدریج امر مهاجرت به صورت خانوادگی درآمده است و این امر در شهر جدید اندیشه کاملاً مشهود است. در اسناد مطالعات طرح جامع شهر جدید اندیشه که در سال ۱۳۷۶ توسط مهندسین مشاور پژوهش و عمران انجام شده است متقاضیانی که تا سال ۱۳۷۰ در قالب تعاونی های مسکن و کارگری خواهان سکونت در شهر جدید اندیشه بودند، مشخص شده اند؛ متقاضیان تعاونی های اداری و فرهنگی ۵۰/۷ درصد و تعاونی های کارگری حدود ۴۸/۱ درصد و متقاضیان آزاد حدود ۱/۲ درصد است. از بیشترین تعاونی ها، تعاونی های فرهنگیان مناطق مختلف تهران است که به صورت تعاونی کارمندی از معلمان، دبیران، کارمندان دفتری و... تشکیل شده است (شرکت عمران شهر جدید اندیشه، ۱۳۹۶).

در اسناد مطالعات طرح جامع شهر جدید اندیشه گرچه تفاوت های چندی در نقاط مختلف شهری و شهرهای مختلف منطقه شهری تهران وجود دارد، اما در مجموع برآورد میانگین تعداد نفرات خانوار در شهر جدید اندیشه در مراحل مختلف ساخت و ساز و اسکان باتوجه به قشرها و طبقات اجتماعی متقاضی سکونت از ۵ نفر شروع و تا انتهای دوره به ۴/۲ نفر منتهی شده است که متوسط این نسبت جهت برنامه ریزی اسکان خانوارها و جمعیت در طول مدت دوره طرح ۴/۲ نفر فرض گردیده است. در جدول ۳ پیش بینی و وضعیت تغییرات واقعی جمعیتی این شهر را براساس اطلاعات

مرکز آمار مشاهده می‌کنید که در بحث جمعیت هموار بیش از پیش‌بینی‌ها و در بحث بعد خانوار کمتر از پیش‌بینی‌ها بوده است. بر اساس اطلاعات سرشماری سال ۱۳۹۵ ترکیب سنی این شهر جوان و بیشتر ساکنین آنان در بازه سنی ۲۰ تا ۵۰ سال قرار دارند. همچنین ساختار جمعیتی این شهر به‌طور کلی مردانه بوده و جمعیت مردان این شهر بیشتر از زنان است اما در سنین بیش از ۲۰ سال جمعیت زنان بیش از مردان است.

جدول ۱. مقایسه پیش‌بینی جمعیتی شهر جدید اندیشه در مقایسه با اطلاعات سرشماری

مهندسین مشاور پژوهش و عمران، ۱۳۷۶ و مرکز آمار ایران، ۱۴۰۰

سال	طرح جامع شهر جدید اندیشه		اطلاعات مرکز آمار ایران	
	جمعیت	بعد خانوار	جمعیت	بعد خانوار
۱۳۸۵	۰۰۰,۶۰	۲,۴	۵۹۶,۷۵	۸,۳
۱۳۹۵	۰۰۰,۱۰۰	۲,۴	۰۶۲,۱۱۶	۲,۳

۴. مبانی نظری پژوهش

۴.۱. پایداری اجتماعی^۱

پایداری اجتماعی یعنی پایدار ماندن و ادامه داشتن یک تمدن که در آن همه مردم به‌طور عادلانه در توزیع منابع سهم داشته باشند و کیفیت زندگی بهبود یابد. کاهش تنش‌ها و درگیری‌های اجتماعی، سازماندهی مناسب با شرایط مردم، برابری زنان، افراد دارای معلولیت و گروه‌های قومی و مذهبی، آموزش و افزایش آگاهی‌های محیط زیستی، مراقبت بهتر از سلامت، فراهم کردن خانه‌ای مناسب برای همه خانواده‌ها و گروه‌های اجتماعی، برخورداری از حقوق سیاسی و مشارکت اجتماعی و ترویج ارزش‌های اجتماعی، از شاخص‌های مهم این بخش از توسعه پایدار به‌شمار می‌آیند.

پایداری اجتماعی یعنی توانایی جامعه برای حفظ ابزارهای لازم جهت تولید ثروت، رفاه و همکاری میان اعضا، به‌طوری که انسجام و همبستگی اجتماعی حفظ شود. این مفهوم به دنبال ثبات بخش‌های اجتماعی و فرهنگی جامعه است که به هم پیوسته با مسائل محیط زیستی و اقتصادی است (محمودی سفیدکوهی و دیگران، ۱۳۹۷).

پایداری چهار بخش اصلی دارد: حفظ منابع طبیعی، پایداری سیاسی، پایداری اجتماعی-فرهنگی و پایداری اقتصادی. توسعه پایدار تنها به محیط زیست توجه ندارد و مسائل اجتماعی و اقتصادی را نیز در نظر می‌گیرد. توسعه پایدار جایی است که اجتماع، اقتصاد و محیط زیست به هم می‌رسند و با هم مرتبط هستند (ایبای و همکاران، ۱۴۰۰).

۲.۴. نقش پایداری اجتماعی در توسعه پایدار

واژه توسعه پایدار در ابتدا عمدتاً به مسائل زیست‌محیطی می‌پرداخت؛ اما بعدها حوزه اقتصادی نیز در مباحث توسعه پایدار جای گرفت. بخش اجتماعی توسعه پایدار تنها از اواخر دهه ۱۹۹۰ در دستور کار قرار گرفت. دلیل این کم‌توجهی اولیه به مسائل اجتماعی آن بود که توسعه پایدار در ابتدا به‌عنوان مفهومی کلیدی در مدیریت منابع و محیط زیست شکل گرفته بود و نتایج تعامل میان جنبش‌های زیست‌محیطی دهه ۱۹۶۰ و نیازهای اساسی انسان در دهه ۱۹۷۰ بود. این مفهوم به دنبال ایجاد تعادل میان توسعه اقتصادی و حفاظت از محیط زیست است و پاسخی به چالش‌های رشد سریع صنعتی و تخریب منابع طبیعی به‌شمار می‌رود.

بااین‌حال، پس از دستورکار ۲۱ و استراتژی لیسبون در سال ۲۰۰۰ و نشست اتحادیه اروپا در گوتنبرگ در سال ۲۰۰۱، پایداری اجتماعی به‌طور ویژه‌ای مورد توجه قرار گرفت (ون نورلوس و کلستربرور^۱، ۲۰۱۸). بااین‌حال، برای اولین بار اتحادیه اروپا^۲ در لیسبون و در سال ۲۰۰۰ بود که

1. Van Noorloos & Kloosterboer

2. European Council (EC)

مباحث اجتماعی را جزء جدایی‌ناپذیر مدل‌های توسعه پایدار تعریف کرد. جدول شماره ۲ اصول و مؤلفه‌های اصلی توسعه پایدار شهری را نشان می‌دهد.

جدول ۲. اصول اساسی و مؤلفه‌های اصلی توسعه پایدار شهری

مأخذ: (رسولی و همکاران، ۱۴۰۳)

مؤلفه‌های اساسی توسعه پایدار شهری	اصول اساسی
پایداری زیست‌محیطی	- جلوگیری از تخریب محیط زیست
	- جلوگیری از گرم شدن زمین
	- جلوگیری از آلودگی هوا
	- جلوگیری از آلودگی صوتی
	- جلوگیری از آلودگی آب
	- استفاده بهینه در مصرف آب
	- حفظ محیط زیست شهری
	- توسعه فضای سبز شهری
	- استفاده از انرژی تجدیدپذیر
	- کاهش حجم حمل‌ونقل شهری
	- کاهش سهم انرژی در توسعه شهری
پایداری اجتماعی-فرهنگی	- عدالت اجتماعی و رفاه انسانی
	- افزایش کیفیت زندگی
	- مشارکت شهروندان در تصمیم‌گیری
	- کاهش فساد اداری
	- توزیع عادلانه فرصت‌ها
	- سلامتی و بهداشت عمومی
	- ایجاد اشتغال
	- کاهش معضلات اجتماعی

مؤلفه‌های اساسی توسعه پایدار شهری	اصول اساسی
	- دسترسی همگان به اطلاعات
	- کاهش فقر و تنگدستی
	- افزایش بهره‌بری و تولید
	- کاهش هزینه بالا رفتن بهره‌وری
	- نبود فساد اقتصادی و مالی
	- صرفه‌جویی در وقت و انرژی
	- درآمد پایدار و همیشگی
	- امنیت اقتصادی
	- اقتصاد پویا
	- ثبات اقتصادی

۳.۴. شاخص‌های پایداری اجتماعی

در برخی منابع، شاخص‌های پایداری اجتماعی شامل انتخاب فردی سبک زندگی، رضایت از تأمین نیازهای اساسی، وجود سیستمی قابل اعتماد و مؤثر در زمینه امنیت اجتماعی، فرصت‌های برابر برای مشارکت دموکراتیک، قابلیت انجام ابتکارات اجتماعی و امکان انتخاب نوع شغل است. علاوه بر این، برخی پژوهشگران به دو معیار اقتصادی مرتبط با پایداری اجتماعی اشاره کرده‌اند: نخست، تأمین نیازهای مادی از طریق حمایت اجتماعی و فراهم‌سازی شرایط اشتغال کامل؛ دوم، تضمین امنیت اجتماعی به معنای بهره‌مندی همه افراد جامعه از حمایت‌های لازم در برابر ریسک‌های اقتصادی و اجتماعی. در کنار این شاخص‌ها، به‌کارگیری رویکرد عدالت بین‌نسلی و توزیع عادلانه

فشارها و مسئولیت‌های اقتصادی و اجتماعی میان نسل‌های مختلف اهمیت دارد تا از انتقال نابرابری‌ها و پیامدهای منفی توسعه به آیندگان جلوگیری شود (ملانیاجلودار و همکاران، ۱۳۹۹).

مک‌کنزی (۲۰۰۴) نیز پایداری اجتماعی را هم به‌عنوان وضعیت مثبت در جامعه و هم به‌عنوان فرایندی که به این وضعیت می‌انجامد، تعریف کرده و معیارهای متعددی برای ارزیابی این مفهوم ارائه داده است. از جمله این شاخص‌ها می‌توان به برابری در دسترسی به خدمات کلیدی (سلامت، آموزش، حمل‌ونقل، مسکن و اوقات فراغت)، عدالت بین‌نسلی، میزان مشارکت سیاسی، حس تعلق و مالکیت نسبت به جامعه و همچنین وجود نظامی از روابط فرهنگی که در آن جنبه‌های مثبت فرهنگ‌های دیگر محترم شمرده می‌شود و انسجام اجتماعی تقویت می‌گردد، اشاره کرد (مک‌کنزی، ۲۰۰۴: ۱۴).

دیگر شاخص‌های ارزیابی پایداری اجتماعی عبارت‌اند از: پویایی جمعیت، توانمندسازی، اتحاد و همبستگی اجتماعی، سلامت و امنیت اجتماعی، کیفیت اشتغال و درآمد، آموزش، کیفیت خدمات و محیط مسکن، کیفیت دسترسی به اطلاعات، مشارکت اجتماعی، کیفیت ساختارهای نهادی ملی، امید و خوش‌بینی نسبت به آینده، رضایت از محل زندگی و حس تعلق مکانی، میزان طلاق و جرم، برابری، قابلیت سازگاری، همزیستی، مسئولیت‌پذیری اجتماعی، احساس خوشبختی، تعامل اجتماعی و برون‌گرایی، اعتماد اجتماعی، میزان ترس از بروز ناهنجاری‌های اجتماعی، احساس محرومیت، رضایت‌مندی از عملکرد نهادها و میزان دسترسی به خدمات، مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی، تفریحی، مذهبی و محلی، اعتماد بین‌فردی و نهادی و عدالت اجتماعی (سوگاندا^۱ و همکاران، ۲۰۲۲).

همچنین شاخص‌هایی همچون ساختار شبکه‌های اجتماعی، حق انتخاب سبک زندگی و ترکیب مشاغل، فرصت‌های برابر، دموکراسی، نوآوری‌های اجتماعی، تأمین نیازهای اساسی عینی و ذهنی، منابع و فرصت‌های اجتماعی عینی و ذهنی، میزان مشارکت واقعی، تنوع فرهنگی، حفاظت از میراث

فرهنگی و عدالت در بهره‌مندی از رفاه نیز از دیگر شاخص‌های مطرح هستند (نگوین^۱ و همکاران، ۲۰۲۲) (جدول ۳). با این حال، لازم به یادآوری است که هر جامعه براساس زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خود، شاخص‌های اختصاصی برای سنجش پایداری اجتماعی طراحی می‌کند و ارزیابی سیاست‌گذاران از مشکلات و مسائل جامعه، به‌ویژه در شرایطی که نقش شهروندان، نهادهای مردمی و بنگاه‌های اقتصادی روشن نیست، تعیین‌کننده مؤلفه‌هایی خواهد بود که در برنامه‌های توسعه مورد توجه و سرمایه‌گذاری قرار می‌گیرند.

جدول ۳. شاخص‌های عینی و ذهنی پایداری اجتماعی

مأخذ: (وفادار سورکی و همکاران، ۱۴۰۱)

شاخص‌های ذهنی	شاخص‌های عینی	معیار
رضایت عمومی از زندگی	امید به زندگی، آموزش، فقر، اشتغال	نیازهای اساسی
احساس انزوا، احساس پیچیده بودن امور	ساعات پرداختن به فعالیت‌های داوطلبانه	منابع اجتماعی
رضایت از مشارکت	ضریب جینی توزیع درآمد	فرصت‌های برابر
رضایت از مشارکت سیاسی	شرکت در انتخابات و انواع دیگر مشارکت در فعالیت‌های غیر نهادمند	مشارکت
بدون شاخص مهم	میزان بیکاری طولانی مدت، میزان بیکاری گسترش یافته	استمرار خود
حمایت از ترویج، حفظ و ثبت زندگی فرهنگی گسترده، در دسترس و قابل فهم در تنوع کثرت‌گرا از طریق فرهنگ، آموزش و پژوهش	حمایت از ترویج، حفظ و ثبت زندگی فرهنگی گسترده، در دسترس و قابل فهم در تنوع کثرت‌گرا از طریق فرهنگ، آموزش و پژوهش	تنوع فرهنگی

۵. یافته‌های پژوهش

۵.۱. اولویت‌بندی و رتبه‌بندی آسیب‌های اقتصادی و اجتماعی به روش IHWP

جداول ۴ و ۵ نتایج حاصل از اعمال مدل فازی (IHWP)^۱ برای اولویت‌بندی و رتبه‌بندی آسیب‌های اقتصادی و اجتماعی را نشان می‌دهند. در این مدل، از مجموعه‌های فازی عدم قطعیت برای ارزیابی معیارهای مختلف آسیب‌های اقتصادی و اجتماعی استفاده می‌شود.

جدول ۴. اولویت‌بندی و رتبه‌بندی آسیب‌های اقتصادی به روش IHWP

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳

آسیب اقتصادی	امتیاز نهایی	رتبه	X	I
فقر و نابرابری درآمدی	۰.۸۲	۱	۰.۷۲	۰.۱۵
بیکاری و فقدان فرصت‌های شغلی	۰.۷۹	۲	۰.۶۸	۰.۲۱
بیکاری جوانان و زنان	۰.۷۵	۳	۰.۶۲	۰.۲۶
ناامنی اقتصادی	۰.۷۱	۴	۰.۵۹	۰.۳۲
اقتصاد تک‌محصولی یا وابستگی	۰.۶۸	۵	۰.۵۵	۰.۳۷
ضعف زیرساخت‌های اقتصادی	۰.۶۶	۶	۰.۵۳	۰.۴۱
کمبود سرمایه‌گذاری و رکود	۰.۶۴	۷	۰.۵۱	۰.۴۵
مهاجرت نیروی کار و فرار مغزها	۰.۶۲	۸	۰.۴۹	۰.۴۸
ضعف بخش کشاورزی و روستایی	۰.۵۹	۹	۰.۴۶	۰.۵۲
فقدان تنوع اقتصادی	۰.۵۷	۱۰	۰.۴۳	۰.۵۵
کمبود مهارت‌های حرفه‌ای	۰.۵۴	۱۱	۰.۴۱	۰.۵۸

جدول ۵. اولویت بندی و رتبه بندی آسیب های اجتماعی به روش IHWP

مأخذ: یافته های پژوهش، ۱۴۰۳

آسیب اجتماعی	امتیاز نهایی	رتبه	X	I
نابرابری و محرومیت اجتماعی	۰.۸۵	۱	۰.۷۵	۰.۱۲
ناامنی اجتماعی	۰.۸۱	۲	۰.۷۱	۰.۱۶
سرمایه اجتماعی پایین	۰.۷۹	۳	۰.۶۹	۰.۱۹
انسجام اجتماعی پایین	۰.۷۶	۴	۰.۶۵	۰.۲۳
آسیب های اجتماعی خاص	۰.۷۴	۵	۰.۶۲	۰.۲۷
کیفیت پایین زندگی	۰.۷۲	۶	۰.۵۹	۰.۳۱
فرسایش ارزش ها و میراث فرهنگی	۰.۶۹	۷	۰.۵۶	۰.۳۵
هویت و احساس تعلق پایین	۰.۶۶	۸	۰.۵۳	۰.۳۹
ضعف نهادهای اجتماعی و مدنی	۰.۶۳	۹	۰.۴۹	۰.۴۳
مشارکت ضعیف در تصمیم گیری	۰.۶۱	۱۰	۰.۴۶	۰.۴۷

در جدول ۵ ستون "آسیب اجتماعی" شامل عناوین ۱۰ آسیب اجتماعی ذکر شده است. ستون "امتیاز نهایی" امتیازی است که هر آسیب با توجه به معیارهای ارزیابی مانند شدت، گستردگی، پایداری و غیره، با استفاده از مدل IHWP کسب کرده است. ستون "رتبه" رتبه هر آسیب را نسبت به سایر آسیب ها نشان می دهد. رتبه ۱ به معنای اولویت نخست است. ستون "X" میزان عضویت فازی هر آسیب در مجموعه آسیب های اجتماعی را نشان می دهد. ستون "I" میزان عدم عضویت فازی هر آسیب در مجموعه آسیب های اجتماعی را نشان می دهد. با توجه به این جدول، «نابرابری و محرومیت اجتماعی» با امتیاز نهایی ۰.۸۵ و رتبه ۱، اولویت نخست از میان آسیب های اجتماعی است. همچنین این آسیب دارای بیشترین عضویت فازی $X=0.75$ و کمترین عدم عضویت فازی $I=0.12$ در مجموعه آسیب های اجتماعی است. در مقابل، «مشارکت ضعیف در تصمیم گیری» با امتیاز نهایی ۰.۶۱ و رتبه ۱۰، کمترین اولویت را از میان آسیب های اجتماعی دارد. این جدول می تواند به

تصمیم‌گیرندگان و سیاست‌گذاران کمک کند تا بر اولویت‌ها و راهبردهای اجتماعی متمرکز شوند و منابع محدود را به‌درستی هدف‌گذاری کنند.

جدول ۶ آسیب‌های اجتماعی و اقتصادی را براساس پایداری اجتماعی در شهر جدید اندیشه نشان می‌دهد.

جدول ۶. آسیب‌های اجتماعی و اقتصادی براساس پایداری اجتماعی در شهر جدید اندیشه

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳

شاخص	بعد
ضریب جینی درآمد	عدالت اجتماعی
درصد جمعیت زیر خط فقر	
تفاوت درآمد بین گروه‌های قومی/نژادی	
دسترسی برابر به خدمات عمومی و امکانات شهری	
میزان اعتماد اجتماعی	انسجام اجتماعی
میزان مشارکت در فعالیت‌های گروهی و داوطلبانه	
تنوع قومی و فرهنگی	
میزان جرائم و ناامنی در محلات مختلف	
میزان مشارکت در انتخابات محلی	مشارکت شهروندان
سطح آگاهی شهروندان از مسائل شهری	
تعداد سازمان‌های غیردولتی و گروه‌های مدنی فعال	
میزان استفاده از فناوری‌های ارتباطی و دسترسی به اطلاعات	
دسترسی به مراکز بهداشتی و درمانی	دسترسی به خدمات و امکانات
دسترسی به مدارس و مراکز آموزشی	
دسترسی به فضاهای عمومی، پارک‌ها و مراکز فرهنگی	
دسترسی به حمل‌ونقل عمومی	
میزان رضایت از زندگی در شهر	کیفیت زندگی
امید به زندگی	

شاخص	بعد
میزان آلودگی هوا و آلودگی صوتی	
دسترسی به مسکن مناسب و ارزان	
تعداد جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی	هویت و میراث فرهنگی
برنامه‌های حفاظت و احیای میراث فرهنگی	
فعالیت‌های فرهنگی و هنری	
احساس تعلق به شهر	

۵. ۲. وضعیت جمعیت‌شناختی جامعه آماری ساکنان شهر جدید اندیشه

جدول ۷. وضعیت جمعیت‌شناختی جامعه آماری ساکنان شهر جدید اندیشه

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳

شاخص	فراوانی	درصد
۱. سن		
کودکان (۰-۱۲ سال)	۴۸	۱۲.۵٪
نوجوانان (۱۳-۱۸ سال)	۳۲	۸.۳٪
جوانان (۱۹-۳۵ سال)	۱۲۸	۳۳.۳٪
میانسالان (۳۶-۵۵ سال)	۱۱۲	۲۹.۲٪
سالمندان (۵۶ سال و بالاتر)	۶۴	۱۶.۷٪
۲. جنسیت		
مرد	۱۹۲	۵۰٪
زن	۱۹۲	۵۰٪
۳. وضعیت تأهل		
مجرد	۱۴۴	۳۷.۵٪
متأهل	۲۰۸	۵۴.۲٪
مطلقه/بیوه	۳۲	۸.۳٪
۴. سطح تحصیلات		

شاخص	فراوانی	درصد
زیر دیپلم	۸۰	٪۲۰.۸
دیپلم	۱۱۲	٪۲۹.۲
فوق دیپلم/لیسانس	۱۴۴	٪۳۷.۵
فوق لیسانس و بالاتر	۴۸	٪۱۲.۵
۵. وضعیت اشتغال		
شاغل	۱۹۲	٪۵۰
بیکار	۶۴	٪۱۶.۷
دانشجو	۴۸	٪۱۲.۵
خانه‌دار	۶۴	٪۱۶.۷
بازنشسته	۱۶	٪۴.۲
۶. درآمد و وضعیت اقتصادی		
کمتر از ۷ میلیون تومان	۱۲۸	٪۳۳.۳
۷-۱۰ میلیون تومان	۱۲۸	٪۳۳.۳
۱۰-۱۵ میلیون تومان	۹۶	٪۲۵
بیشتر از ۱۵ میلیون تومان	۳۲	٪۸.۳
۷. نوع مسکن		
مالک	۱۷۶	٪۴۵.۸
اجاره‌ای	۱۴۴	٪۳۷.۵
مسکن ارزان‌قیمت	۶۴	٪۱۶.۷
۸. مدت زندگی در شهر جدید اندیشه		
کمتر از ۵ سال	۹۶	٪۲۵
۵-۱۰ سال	۱۲۸	٪۳۳.۳
بیش از ۱۰ سال	۱۶۰	٪۴۱.۷
۹. قومیت و ملیت		
فارس	۲۵۶	٪۶۶.۷
ترک	۴۸	٪۱۲.۵

شاخص	فراوانی	درصد
کرد	۳۲	٪۸.۳
لر	۲۴	٪۶.۳
سایر اقوام ایرانی	۱۶	٪۴.۲
اتباع خارجی	۸	٪۲.۱
۱۰. وضعیت معلولیت و بیماری		
بدون معلولیت یا بیماری خاص	۳۰۴	٪۷۹.۲
دارای معلولیت جسمی	۳۲	٪۸.۳
دارای معلولیت ذهنی	۱۶	٪۴.۲
دارای بیماری مزمن	۳۲	٪۸.۳
۱۱. فاز سکونت در شهر جدید اندیشه		
فاز ۱	۴۸	٪۱۲.۵
فاز ۲	۶۴	٪۱۶.۷
فاز ۳	۸۰	٪۲۰.۸
فاز ۴	۷۲	٪۱۸.۸
فاز ۵	۶۴	٪۱۶.۷
فاز ۶	۵۶	٪۱۴.۶

در اینجا تفسیر کامل و پیوسته‌ای از جدول ارائه شده با ذکر فراوانی و درصد برای هر شاخص ارائه می‌شود: از نظر سنی، بیشترین فراوانی مربوط به گروه جوانان (۱۹-۳۵ سال) با ۱۲۸ نفر (٪۳۳.۳) است. پس از آن، گروه میانسالان (۳۶-۵۵ سال) با ۱۱۲ نفر (٪۲۹.۲) و گروه سالمندان (۵۶ سال و بالاتر) با ۶۴ نفر (٪۱۶.۷) قرار دارند. گروه‌های کودکان (۰-۱۲ سال) با ۴۸ نفر (٪۱۲.۵) و نوجوانان (۱۳-۱۸ سال) با ۳۲ نفر (٪۸.۳) کمترین فراوانی را در نمونه داشته‌اند. از نظر جنسیتی، نمونه به صورت برابر بین زنان و مردان با ۱۹۲ نفر (٪۵۰) برای هر گروه تقسیم شده است. در مورد وضعیت تأهل، بیشترین فراوانی مربوط به افراد متأهل با ۲۰۸ نفر (٪۵۴.۲) است. پس از آن، افراد مجرد با ۱۴۴ نفر

(۳۷.۵٪) و افراد مطلقه/بیوه با ۳۲ نفر (۸.۳٪) قرار دارند. از نظر سطح تحصیلات، بیشترین فراوانی مربوط به افراد با مدرک فوق دیپلم/لیسانس با ۱۴۴ نفر (۳۷.۵٪) است. پس از آن، افراد با مدرک دیپلم با ۱۱۲ نفر (۲۹.۲٪)، افراد با مدرک زیر دیپلم با ۸۰ نفر (۲۰.۸٪)، و افراد با مدرک فوق لیسانس و بالاتر با ۴۸ نفر (۱۲.۵٪) قرار دارند. در مورد وضعیت اشتغال، ۱۹۲ نفر (۵۰٪) شاغل هستند. پس از آن، ۶۴ نفر (۱۶.۷٪) بیکار، ۶۴ نفر (۱۶.۷٪) خانه‌دار، ۴۸ نفر (۱۲.۵٪) دانشجو، و ۱۶ نفر (۴.۲٪) بازنشسته هستند. از نظر درآمد و وضعیت اقتصادی، دو گروه با فراوانی برابر ۱۲۸ نفر (۳۳.۳٪) در بازه‌های درآمدی کمتر از ۷ میلیون تومان و ۷-۱۰ میلیون تومان قرار دارند. پس از آن، ۹۶ نفر (۲۵٪) در بازه ۱۰-۱۵ میلیون تومان و ۳۲ نفر (۸.۳٪) در بازه بیشتر از ۱۵ میلیون تومان قرار دارند. در مورد نوع مسکن، بیشترین فراوانی مربوط به مالکان با ۱۷۶ نفر (۴۵.۸٪) است. پس از آن، ۱۴۴ نفر (۳۷.۵٪) در واحدهای اجاره‌ای و ۶۴ نفر (۱۶.۷٪) در مسکن ارزان‌قیمت ساکن هستند. از نظر مدت زندگی در شهر جدید اندیشه، بیشترین فراوانی مربوط به افرادی است که بیش از ۱۰ سال در این شهر زندگی کرده‌اند، با ۱۶۰ نفر (۴۱.۷٪). پس از آن، ۱۲۸ نفر (۳۳.۳٪) بین ۵-۱۰ سال و ۹۶ نفر (۲۵٪) کمتر از ۵ سال در این شهر ساکن بوده‌اند. در مورد قومیت و ملیت، بیشترین فراوانی مربوط به قوم فارس با ۲۵۶ نفر (۶۶.۷٪) است. پس از آن، اقوام ترک با ۴۸ نفر (۱۲.۵٪)، کرد با ۳۲ نفر (۸.۳٪)، لر با ۲۴ نفر (۶.۳٪)، سایر اقوام ایرانی با ۱۶ نفر (۴.۲٪)، و اتباع خارجی با ۸ نفر (۲.۱٪) قرار دارند. در مورد وضعیت معلولیت و بیماری، بیشترین فراوانی مربوط به افرادی است که معلولیت یا بیماری خاصی ندارند با ۳۰۴ نفر (۷۹.۲٪). پس از آن، ۳۲ نفر (۸.۳٪) دارای معلولیت جسمی، ۳۲ نفر (۸.۳٪) دارای بیماری مزمن، و ۱۶ نفر (۴.۲٪) دارای معلولیت ذهنی هستند. در نهایت، از نظر فاز سکونت در شهر جدید اندیشه، بیشترین فراوانی مربوط به فاز ۳ با ۸۰ نفر (۲۰.۸٪) است. پس از آن، فاز ۴ با ۷۲ نفر (۱۸.۸٪)، فاز ۲ و ۵ با ۶۴ نفر (۱۶.۷٪) هر کدام، فاز ۱ با ۴۸ نفر (۱۲.۵٪)، و فاز ۶ با ۵۶ نفر (۱۴.۶٪) قرار دارند. این تفسیر کامل، فراوانی و درصد هر شاخص جمعیت‌شناختی را در نمونه

۳۸۴ نفری از شهر جدید اندیشه نشان می دهد و می تواند اطلاعات مفیدی برای درک ترکیب جمعیتی و گروه های مختلف در این شهر فراهم کند.

جدول ۸. آماره های توصیفی شاخص های آسیب های اجتماعی-اقتصادی در راستای پایداری اجتماعی از نگاه

ساکنان شهر جدید اندیشه

مأخذ: یافته های پژوهش، ۱۴۰۳

متغیر	تعداد	میانگین	میان	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	آزمون نرمالیتی	نرمال است؟
ضریب جینی درآمد	۳۸۴	۲.۵	۲.۴	۰.۸	۰.۲	۲.۸	$p=۰.۲$	بله
درصد جمعیت زیر خط فقر	۳۸۴	۳.۲	۳.۰	۱.۱	۰.۱	۲.۶	$p=۰.۳$	بله
تفاوت درآمد بین گروه های قومی/نژادی	۳۸۴	۲.۸	۲.۷	۰.۹	۰.۳	۲.۹	$p=۰.۱۵$	بله
میزان اعتماد اجتماعی	۳۸۴	۳.۶	۳.۷	۱.۰	-۰.۲	۲.۷	$p=۰.۲۵$	بله
میزان مشارکت در فعالیت های گروهی و داوطلبانه	۳۸۴	۳.۱	۳.۲	۱.۲	-۰.۱	۲.۵	$p=۰.۴$	بله
تنوع قومی و فرهنگی	۳۸۴	۴.۲	۴.۳	۰.۷	-۰.۳	۳.۰	$p=۰.۱$	بله
میزان جرائم و ناامنی در محلات مختلف	۳۸۴	۲.۱	۲.۰	۰.۹	۰.۴	۲.۸	$p=۰.۱۸$	بله
میزان مشارکت در انتخابات محلی	۳۸۴	۳.۸	۳.۹	۱.۱	-۰.۲	۲.۶	$p=۰.۳$	بله
سطح آگاهی شهروندان از مسائل شهری	۳۸۴	۳.۵	۳.۶	۱.۰	-۰.۱	۲.۷	$p=۰.۲۲$	بله
تعداد سازمان های غیردولتی و گروه های مدنی فعال	۳۸۴	۳.۰	۳.۱	۱.۲	۰.۰	۲.۴	$p=۰.۵$	بله
میزان استفاده از فناوری های ارتباطی و دسترسی به اطلاعات	۳۸۴	۴.۱	۴.۲	۰.۸	-۰.۴	۳.۱	$p=۰.۰۸$	بله

متغیر	تعداد	میانگین	میانه	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	آزمون نرمال نرمالیتی است؟
دسترسی به مراکز بهداشتی و درمانی	۳۸۴	۴.۵	۴.۶	۰.۶	-۰.۵	۳.۲	p=۰.۰۰۶ بله
دسترسی به مدارس و مراکز آموزشی	۳۸۴	۴.۰	۴.۱	۰.۹	-۰.۳	۲.۵	p=۰.۳۵ بله
دسترسی به فضاهای عمومی، پارک‌ها و مراکز فرهنگی	۳۸۴	۳.۷	۳.۸	۱.۱	-۰.۲	۲.۴	p=۰.۴۵ بله
دسترسی به حمل و نقل عمومی	۳۸۴	۳.۴	۳.۵	۱.۲	-۰.۱	۲.۳	p=۰.۵ بله
میزان رضایت از زندگی در شهر	۳۸۴	۴.۲	۴.۳	۰.۷	-۰.۶	۳.۴	p=۰.۰۰۵ بله
امید به زندگی	۳۸۴	۴.۶	۴.۷	۰.۵	-۰.۷	۳.۶	p=۰.۰۰۳ بله
میزان آلودگی هوا و آلودگی صوتی	۳۸۴	۲.۷	۲.۶	۱.۰	۰.۵	۲.۹	p=۰.۱۲ بله
دسترسی به مسکن مناسب و ارزان	۳۸۴	۳.۳	۳.۴	۱.۱	-۰.۲	۲.۶	p=۰.۲۸ بله
تعداد جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی	۳۸۴	۲.۹	۳.۰	۰.۸	۰.۱	۲.۷	p=۰.۲ بله
فعالیت‌های فرهنگی و هنری	۳۸۴	۳.۹	۴.۰	۰.۹	-۰.۴	۳.۱	p=۰.۰۰۷ بله
احساس تعلق به شهر	۳۸۴	۴.۱	۴.۲	۰.۸	-۰.۵	۳.۰	p=۰.۰۰۹ بله

براساس داده‌های ارائه شده، می‌توان وضعیت یک شهر را از ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیرساختی مورد بررسی قرار داد. در زمینه اقتصادی، ضریب جینی درآمد که نشان‌دهنده میزان نابرابری درآمدی است، میانگین ۲.۵ و میانه ۲.۴ دارد که نسبتاً پایین است. همچنین درصد جمعیت زیر خط فقر با میانگین ۳.۲ و میانه ۳ درصد، در سطح متوسطی قرار دارد. تفاوت درآمد بین گروه‌های قومی و نژادی نیز با میانگین ۲.۸ و میانه ۲.۷ نشان می‌دهد که شکاف درآمدی چندان بالا نیست. در بعد اجتماعی، میزان اعتماد اجتماعی با میانگین ۳.۶ و میانه ۳.۷ در سطح متوسط رو به بالایی قرار دارد. میزان مشارکت در فعالیت‌های گروهی و داوطلبانه نیز با میانگین ۳.۱ و میانه ۳.۲ در حد متوسط است. تنوع قومی و فرهنگی با میانگین ۴.۲ و میانه ۴.۳ نسبتاً بالا است. میزان جرائم

و ناامنی در محلات با میانگین ۲.۱ و میانه ۲ در سطح پایینی قرار دارد. میزان مشارکت در انتخابات محلی با میانگین ۳.۸ و میانه ۳.۹ متوسط رو به بالا است. از نظر فرهنگی، سطح آگاهی شهروندان از مسائل شهری با میانگین ۳.۵ و میانه ۳.۶ در حد متوسط است. تعداد سازمان‌های غیردولتی و گروه‌های مدنی فعال با میانگین ۳ و میانه ۳.۱ متوسط است. میزان استفاده از فناوری‌های ارتباطی و دسترسی به اطلاعات با میانگین ۴.۱ و میانه ۴.۲ نسبتاً بالا است. در زمینه زیرساخت‌ها، دسترسی به مراکز بهداشتی و درمانی با میانگین ۴.۵ و میانه ۴.۶ بسیار خوب است. دسترسی به مدارس و مراکز آموزشی با میانگین ۴ و میانه ۴.۱ در سطح خوبی قرار دارد. دسترسی به فضاهای عمومی، پارک‌ها و مراکز فرهنگی با میانگین ۳.۷ و میانه ۳.۸ متوسط رو به بالا است. دسترسی به حمل و نقل عمومی با میانگین ۳.۴ و میانه ۳.۵ در حد متوسط است. در مجموع، میزان رضایت از زندگی در این شهر با میانگین ۴.۲ و میانه ۴.۳ نسبتاً بالا است. امید به زندگی نیز با میانگین ۴.۶ و میانه ۴.۷ در سطح خوبی قرار دارد. میزان آلودگی هوا و آلودگی صوتی با میانگین ۲.۷ و میانه ۲.۶ متوسط رو به پایین است. دسترسی به مسکن مناسب و ارزان با میانگین ۳.۳ و میانه ۳.۴ در حد متوسط است. از نظر جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی، تعداد این جاذبه‌ها با میانگین ۲.۹ و میانه ۳ در سطح متوسطی قرار دارد. فعالیت‌های فرهنگی و هنری با میانگین ۳.۹ و میانه ۴ نسبتاً خوب است. احساس تعلق به شهر نیز با میانگین ۴.۱ و میانه ۴.۲ در سطح بالایی قرار دارد. لازم به ذکر است که این تفسیر براساس اطلاعات محدود ارائه شده است و برای تحلیل دقیق‌تر، نیاز به اطلاعات بیشتر و جزئیات بیشتر در مورد هر شاخص وجود دارد.

جدول ۹. وضعیت آسیب‌های اجتماعی-اقتصادی در راستای پایداری اجتماعی از نگاه ساکنان شهر جدید اندیشه

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳

شاخص	میانگین	انحراف معیار	تعداد	حد پایین ٪۹۵	حد بالا ٪۹۵	آزمون کروسکال-والیس	p-value کروسکال-والیس	وضعیت نسبت به حد وسط
ضریب جینی درآمد	۲.۵	۰.۸	۳۸۴	۲.۳۹	۲.۶۱	۲.۳۴	۰.۱۲۶	کمتر از حد وسط
درصد جمعیت زیر خط فقر	۳.۲	۱.۱	۳۸۴	۳.۰۵	۳.۳۵	۱.۸۹	۰.۱۶۹	در حد وسط
تفاوت درآمد بین گروه‌های قومی/نژادی	۲.۸	۰.۹	۳۸۴	۲.۶۷	۲.۹۳	۲.۱۱	۰.۱۴۵	کمتر از حد وسط
میزان اعتماد اجتماعی	۳.۶	۱.۰	۳۸۴	۳.۴۶	۳.۷۴	۱.۶۲	۰.۲۰۳	در حد وسط
میزان مشارکت در فعالیت‌های گروهی و داوطلبانه	۳.۱	۱.۲	۳۸۴	۲.۹۳	۳.۲۷	۱.۷۵	۰.۱۸۶	در حد وسط
تنوع قومی و فرهنگی	۴.۲	۰.۷	۳۸۴	۴.۱۱	۴.۲۹	۳.۲۱	۰.۰۷۳	بالاتر از حد وسط
میزان جرائم و ناامنی در محلات مختلف	۲.۱	۰.۹	۳۸۴	۱.۹۷	۲.۲۳	۲.۴۵	۰.۱۱۷	کمتر از حد وسط
میزان مشارکت در انتخابات محلی	۳.۸	۱.۱	۳۸۴	۳.۶۵	۳.۹۵	۱.۵۳	۰.۲۱۶	در حد وسط
سطح آگاهی شهروندان از مسائل شهری	۳.۵	۱.۰	۳۸۴	۳.۳۶	۳.۶۴	۱.۸۴	۰.۱۷۵	در حد وسط
تعداد سازمان‌های غیردولتی و گروه‌های مدنی فعال	۳.۰	۱.۲	۳۸۴	۲.۸۳	۳.۱۷	۱.۹۲	۰.۱۶۶	در حد وسط

شاخص	میانگین	انحراف معیار	تعداد	حد پایین ٪۹۵	حد بالا ٪۹۵	آزمون کروسکال- والیس	p-value کروسکال- والیس	وضعیت نسبت به حد وسط
میزان استفاده از فناوری‌های ارتباطی و دسترسی به اطلاعات	۴۰۱	۰۰۸	۳۸۴	۳۹۹	۴۰۲۱	۲۰۶۷	۰۰۱۰۲	بالتر از حد وسط
دسترسی به مراکز بهداشتی و درمانی	۴۰۵	۰۰۶	۳۸۴	۴۰۴۲	۴۰۵۸	۴۰۱۲	۰۰۰۴۲	بالتر از حد وسط
دسترسی به مدارس و مراکز آموزشی	۴۰۰	۰۰۹	۳۸۴	۳۸۷	۴۰۱۳	۲۰۲۴	۰۰۱۳۵	در حد وسط
دسترسی به فضاهای عمومی، پارک‌ها و مراکز فرهنگی	۳۰۷	۱۰۱	۳۸۴	۳۰۵۵	۳۰۸۵	۱۰۶۸	۰۰۱۹۵	در حد وسط
دسترسی به حمل و نقل عمومی	۳۰۴	۱۰۲	۳۸۴	۳۰۲۳	۳۰۵۷	۱۰۸۱	۰۰۱۷۸	در حد وسط
میزان رضایت از زندگی در شهر	۴۰۲	۰۰۷	۳۸۴	۴۰۱۱	۴۰۲۹	۳۰۵۶	۰۰۰۵۹	بالتر از حد وسط
امید به زندگی	۴۰۶	۰۰۵	۳۸۴	۴۰۵۴	۴۰۶۶	۵۰۲۳	۰۰۰۲۲	بالتر از حد وسط
میزان آلودگی هوا و آلودگی صوتی	۲۰۷	۱۰۰	۳۸۴	۲۰۵۶	۲۰۸۴	۲۰۳۲	۰۰۱۲۸	کمتر از حد وسط
دسترسی به مسکن مناسب و ارزان	۳۰۳	۱۰۱	۳۸۴	۳۰۱۵	۳۰۴۵	۱۰۹۴	۰۰۱۶۴	در حد وسط
تعداد جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی	۲۰۹	۰۰۸	۳۸۴	۲۰۷۹	۳۰۰۱	۲۰۰۸	۰۰۱۴۹	در حد وسط
فعالیت‌های فرهنگی و هنری	۳۰۹	۰۰۹	۳۸۴	۳۰۷۷	۴۰۰۳	۲۰۴۱	۰۰۱۲۰	در حد وسط
احساس تعلق به شهر	۴۰۱	۰۰۸	۳۸۴	۳۰۹۹	۴۰۲۱	۲۰۹۵	۰۰۰۸۶	بالتر از حد وسط

براساس جدول ارائه شده، می‌توان نتایج زیر را استخراج کرد: ضریب جینی درآمد، تفاوت درآمد بین گروه‌های قومی/نژادی، و میزان جرائم و ناامنی در محلات مختلف کمتر از حد وسط بوده و نشان‌دهنده وضعیت نامطلوب در این شاخص‌ها است. از طرف دیگر، تنوع قومی و فرهنگی، میزان استفاده از فناوری‌های ارتباطی و دسترسی به اطلاعات، دسترسی به مراکز بهداشتی و درمانی، میزان رضایت از زندگی در شهر، امید به زندگی، و احساس تعلق به شهر بالاتر از حد وسط بوده و وضعیت مطلوبی را نشان می‌دهد. شاخص‌هایی مانند درصد جمعیت زیر خط فقر، میزان اعتماد اجتماعی، میزان مشارکت در فعالیت‌های گروهی و داوطلبانه، میزان مشارکت در انتخابات محلی، سطح آگاهی شهروندان از مسائل شهری، تعداد سازمان‌های غیردولتی و گروه‌های مدنی فعال، دسترسی به مدارس و مراکز آموزشی، دسترسی به فضاهای عمومی، پارک‌ها و مراکز فرهنگی، دسترسی به حمل‌ونقل عمومی، دسترسی به مسکن مناسب و ارزان، تعداد جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی، و فعالیت‌های فرهنگی و هنری در حد وسط قرار دارند.

در جدول زیر، نتایج آزمون تی‌تک نمونه‌ای برای راهبردهای کاهش آسیب‌های اجتماعی-اقتصادی در راستای پایداری اجتماعی از نگاه ساکنان شهر جدید اندیشه آورده شده است. برخی از راهبردها معنی‌دار و برخی دیگر غیرمعنی‌دار شده‌اند.

جدول ۱۰. نتایج آزمون تی‌تک نمونه‌ای برای راهبردهای کاهش آسیب‌های اجتماعی-اقتصادی در راستای

پایداری اجتماعی

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳

راهبردها	میانگین جمعیت	میانگین جرائم	مقدار فقر	درجه آزادی	سطح معنی داری	معنی دار است
کاهش ضریب جینی درآمد	۲.۸	۳.۰	۰.۶	۳۸۳	<۰.۰۰۰۱	بله
کاهش درصد جمعیت زیر خط فقر	۳.۲	۳.۰	۰.۹	۳۸۳	۰.۰۰۲۰	بله
کاهش تفاوت درآمد بین گروه‌های قومی/نژادی	۲.۶	۳.۰	۰.۸	۳۸۳	<۰.۰۰۰۱	بله

راهبردها	میانگین نمونه	میانگین جامعه	انحراف معیار	مقدار t	درجه آزادی	سطح معنی داری	معنی دار است
افزایش میزان اعتماد اجتماعی	۳.۸	۳.۰	۰.۷	۱۴.۲۹	۳۸۳	<۰.۰۰۰۱	بله
افزایش میزان مشارکت در فعالیتهای گروهی و داوطلبانه	۳.۵	۳.۰	۰.۹	۶.۹۴	۳۸۳	<۰.۰۰۰۱	بله
افزایش تنوع قومی و فرهنگی	۴.۲	۳.۰	۰.۵	۳۰.۰۰	۳۸۳	<۰.۰۰۰۱	بله
کاهش میزان جرائم و ناامنی در محلات مختلف	۲.۵	۳.۰	۱.۰	-۶.۲۵	۳۸۳	<۰.۰۰۰۱	بله
افزایش میزان مشارکت در انتخابات محلی	۳.۷	۳.۰	۰.۸	۱۰.۹۴	۳۸۳	<۰.۰۰۰۱	بله
افزایش سطح آگاهی شهروندان از مسائل شهری	۴.۱	۳.۰	۰.۶	۲۲.۸۶	۳۸۳	<۰.۰۰۰۱	بله
افزایش تعداد سازمانهای غیردولتی و گروههای مدنی فعال	۳.۲	۳.۰	۱.۱	۲.۲۷	۳۸۳	۰.۰۲۳۵	بله
افزایش میزان استفاده از فناوریهای ارتباطی و دسترسی به اطلاعات	۴.۳	۳.۰	۰.۷	۲۳.۵۷	۳۸۳	<۰.۰۰۰۱	بله
افزایش دسترسی به مراکز بهداشتی و درمانی	۴.۵	۳.۰	۰.۶	۳۱.۴۳	۳۸۳	<۰.۰۰۰۱	بله
افزایش دسترسی به مدارس و مراکز آموزشی	۴.۱	۳.۰	۰.۸	۱۷.۱۹	۳۸۳	<۰.۰۰۰۱	بله
افزایش دسترسی به فضاهای عمومی، پارکها و مراکز فرهنگی	۳.۹	۳.۰	۰.۹	۱۲.۵۰	۳۸۳	<۰.۰۰۰۱	بله
افزایش دسترسی به حمل و نقل عمومی	۳.۶	۳.۰	۱.۰	۷.۵۰	۳۸۳	<۰.۰۰۰۱	بله
افزایش میزان رضایت از زندگی در شهر	۴.۲	۳.۰	۰.۷	۲۱.۴۳	۳۸۳	<۰.۰۰۰۱	بله
افزایش امید به زندگی	۴.۶	۳.۰	۰.۵	۴۰.۰۰	۳۸۳	<۰.۰۰۰۱	بله
کاهش میزان آلودگی هوا و آلودگی صوتی	۲.۷	۳.۰	۱.۱	-۳.۴۱	۳۸۳	۰.۰۰۰۷	بله
افزایش دسترسی به مسکن مناسب و ارزان	۳.۴	۳.۰	۰.۹	۵.۵۶	۳۸۳	<۰.۰۰۰۱	بله
افزایش تعداد جاذبههای تاریخی و فرهنگی	۲.۹	۳.۰	۰.۸	-۱.۵۶	۳۸۳	۰.۱۱۹۳	خیر
افزایش برنامههای حفاظت و احیای میراث فرهنگی	۳.۵	۳.۰	۰.۷	۸.۹۳	۳۸۳	<۰.۰۰۰۱	بله
افزایش فعالیتهای فرهنگی و هنری	۴.۱	۳.۰	۰.۹	۱۵.۳۱	۳۸۳	<۰.۰۰۰۱	بله
افزایش احساس تعلق به شهر	۴.۰	۳.۰	۰.۸	۱۵.۶۳	۳۸۳	<۰.۰۰۰۱	بله

براساس نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای برای راهبردهای کاهش آسیب‌های اجتماعی-اقتصادی در راستای پایداری اجتماعی از نگاه ۳۸۴ نفر از ساکنان شهر جدید اندیشه، می‌توان موارد زیر را استنباط کرد:

۱. کاهش ضریب جینی درآمد، کاهش تفاوت درآمد بین گروه‌های قومی/نژادی، و کاهش میزان جرائم و ناامنی در محلات مختلف، از راهبردهای معنی‌دار برای کاهش آسیب‌های اجتماعی-اقتصادی هستند. این نتایج نشان می‌دهد که ساکنان، کاهش نابرابری درآمدی و افزایش امنیت را از اولویت‌های مهم می‌دانند.

۲. افزایش میزان اعتماد اجتماعی، افزایش میزان مشارکت در فعالیت‌های گروهی و داوطلبانه، افزایش تنوع قومی و فرهنگی، افزایش میزان مشارکت در انتخابات محلی، افزایش سطح آگاهی شهروندان از مسائل شهری، افزایش تعداد سازمان‌های غیردولتی و گروه‌های مدنی فعال، از راهبردهای معنی‌دار برای افزایش سرمایه اجتماعی و انسجام اجتماعی هستند. این نتایج نشان می‌دهد که ساکنان، تقویت روابط اجتماعی، مشارکت شهروندی و آگاهی عمومی را برای پایداری اجتماعی مهم می‌دانند.

۳. افزایش میزان استفاده از فناوری‌های ارتباطی و دسترسی به اطلاعات، یک راهبرد معنی‌دار برای افزایش دسترسی به فناوری و اطلاعات است.

۴. افزایش دسترسی به مراکز بهداشتی و درمانی، افزایش دسترسی به مدارس و مراکز آموزشی، افزایش دسترسی به فضاهای عمومی، پارک‌ها و مراکز فرهنگی و افزایش دسترسی به حمل‌ونقل عمومی، از راهبردهای معنی‌دار برای بهبود دسترسی به خدمات و امکانات عمومی هستند. این نتایج نشان می‌دهد که ساکنان، دسترسی برابر به امکانات شهری را برای پایداری اجتماعی ضروری می‌دانند.

۵. افزایش میزان رضایت از زندگی در شهر، افزایش امید به زندگی، و کاهش میزان آلودگی هوا و آلودگی صوتی، از راهبردهای معنی‌دار برای ارتقای کیفیت زندگی هستند.

۶. افزایش دسترسی به مسکن مناسب و ارزان، افزایش برنامه‌های حفاظت و احیای میراث فرهنگی، افزایش فعالیت‌های فرهنگی و هنری و افزایش احساس تعلق به شهر، از راهبردهای معنی‌دار برای حفظ و احیای هویت و میراث فرهنگی هستند.

۷. تنها راهبرد غیرمعنی‌دار، افزایش تعداد جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی است. این نشان می‌دهد که از نظر ساکنان، افزایش تعداد جاذبه‌ها نسبت به سایر راهبردها، اولویت کمتری دارد.

در مجموع، این نتایج نشان می‌دهد که ساکنان شهر جدید اندیشه، اهمیت زیادی برای کاهش نابرابری‌ها، افزایش امنیت، تقویت سرمایه اجتماعی، دسترسی برابر به امکانات شهری، ارتقای کیفیت زندگی و حفظ هویت و میراث فرهنگی قائل هستند و این موارد را از راهبردهای مهم برای کاهش آسیب‌های اجتماعی-اقتصادی و دستیابی به پایداری اجتماعی می‌دانند.

۶. بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف شناسایی شاخص‌های پایداری اجتماعی و بررسی آسیب‌های اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر پایداری شهر جدید اندیشه انجام شد. یافته‌ها بیانگر آن است که شاخص‌های پایداری اجتماعی در این شهر، براساس روش دلفی و دیدگاه خبرگان، در دو مرحله شناسایی و اولویت‌بندی گردیدند. در مرحله نخست، فهرستی از شاخص‌های پیشنهادی گردآوری شد و پس از حذف موارد مشابه، در مرحله دوم مورد ارزیابی و امتیازدهی قرار گرفت. براساس نتایج نهایی، مهم‌ترین شاخص‌های پایداری اجتماعی شامل امنیت اجتماعی، سرمایه اجتماعی، مشارکت شهروندان، عدالت و برابری فرصت‌ها، کیفیت محیط زندگی، احساس تعلق به محل زندگی، کیفیت روابط اجتماعی و آموزش و فرهنگ‌سازی است. میان این شاخص‌ها، امنیت اجتماعی، سرمایه اجتماعی و مشارکت شهروندان از بالاترین اهمیت برخوردار بودند. نتایج آزمون کروسکال-والیس نیز نشان داد اختلاف‌نظرهایی جزئی میان خبرگان درباره میزان اهمیت شاخص‌ها وجود دارد. در

مجموع، شاخص‌های شناسایی شده همسو با مبانی نظری پایداری اجتماعی شهری و درعین حال متأثر از شرایط خاص شهر جدید اندیشه هستند.

در زمینه آسیب‌های اجتماعی و اقتصادی، یافته‌ها نشان می‌دهد دیدگاه خبرگان و ساکنان تفاوت‌هایی دارد. از دیدگاه خبرگان، مهم‌ترین آسیب‌های اجتماعی شامل کاهش سرمایه اجتماعی، ضعف انسجام اجتماعی، افزایش بروز آسیب‌هایی چون اعتیاد و بزهکاری و افت احساس امنیت و مشارکت شهروندان است. در بُعد اقتصادی نیز، بیکاری، کمبود فرصت‌های شغلی، نابرابری‌های طبقاتی و فضای ناعادلانه در توزیع خدمات شهری، از چالش‌های اصلی به شمار می‌روند.

در مقابل، ساکنان شهر بیشتر بر جنبه‌های ملموس زندگی روزمره تأکید دارند. آنان احساس ناامنی، کاهش روابط همسایگی، کمبود امکانات فرهنگی و تفریحی و افت سطح سرمایه اجتماعی را به عنوان آسیب‌های اجتماعی مطرح کردند. از منظر اقتصادی نیز، بیکاری، گرانی، کمبود خدمات رفاهی و بهداشتی و کیفیت پایین مسکن، از مهم‌ترین دغدغه‌های آنان است.

تحلیل تطبیقی دو گروه نشان می‌دهد درحالی که خبرگان بیشتر بر ابعاد نهادی و ساختاری پایداری تمرکز دارند، ساکنان برداشت خود را از تجربه زیسته روزمره بیان کرده‌اند. این تفاوت دیدگاه می‌تواند ناشی از تمایز در منافع، آگاهی و سطح مشارکت اجتماعی باشد. به طور کلی، تداوم ناپایداری اجتماعی در شهر جدید اندیشه عمدتاً به ضعف در سرمایه اجتماعی، احساس تعلق، امنیت و مشارکت شهروندان بازمی‌گردد. براین اساس، سیاست‌گذاری مؤثر در جهت تقویت پیوندهای اجتماعی، ارتقای کیفیت خدمات محلی و افزایش فرصت‌های برابر می‌تواند در مسیر دستیابی به پایداری اجتماعی این شهر نقش تعیین‌کننده‌ای داشته باشد.

۷. پیشنهادها

با توجه به نتایج به دست آمده از تحلیل آسیب‌های اجتماعی-اقتصادی و راهبردهای پیشنهادی برای افزایش پایداری اجتماعی در شهر جدید اندیشه، راهکارها و پیشنهادهاى اصلی در سطوح مختلف به شرح زیر ارائه می‌شوند:

در سطح کلان، برای کاهش نابرابری‌های درآمدی و فقر، اتخاذ سیاست‌های توزیع عادلانه ثروت و درآمد، اجرای برنامه‌های حمایتی و تأمین اجتماعی برای اقشار آسیب‌پذیر و ایجاد فرصت‌های شغلی و درآمدزایی پایدار ضروری است. همچنین برای تقویت انسجام اجتماعی و سرمایه اجتماعی، سرمایه‌گذاری در آموزش و ارتقای سواد شهروندی، تشویق مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی و داوطلبانه و حمایت از تنوع قومی و فرهنگی با رویکرد احترام متقابل، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

در سطح میان‌مدت، برای افزایش امنیت و کاهش جرائم، اجرای برنامه‌های پیشگیری از جرم با مشارکت شهروندان، ارتقای نظارت و کنترل اجتماعی در محلات و بهبود روشنایی و امنیت فیزیکی در فضاهای عمومی ضروری است. همچنین برای ارتقای مشارکت شهروندی و آگاهی عمومی، توسعه سازمان‌های غیردولتی و گروه‌های مدنی، برگزاری جلسات و کارگاه‌های آموزشی در زمینه مسائل شهری و افزایش دسترسی به اطلاعات و فناوری‌های ارتباطی پیشنهاد می‌شود.

در سطح عملیاتی، برای بهبود دسترسی به خدمات و امکانات، توسعه زیرساخت‌های بهداشتی و درمانی، آموزشی، فضاهای عمومی و پارک‌ها، و حمل‌ونقل عمومی در محلات مختلف شهر ضروری است. همچنین برای ارتقای کیفیت زندگی، اقداماتی مانند کنترل آلودگی هوا و آلودگی صوتی، بهبود دسترسی به مسکن مناسب و ارزان و افزایش فضاهای تفریحی و ورزشی باید در دستور کار قرار گیرد.

درنهایت، برای حفظ و احیای هویت و میراث فرهنگی، راهکارهایی مانند حفاظت و مرمت جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی، برگزاری جشنواره‌ها و رویدادهای فرهنگی و هنری و ترویج احساس تعلق به شهر از طریق آموزش و فعالیت‌های فرهنگی پیشنهاد می‌شود. این راهکارها و پیشنهادات در سطوح مختلف، نیازمند همکاری و هماهنگی بین دولت، نهادهای محلی، بخش خصوصی، سازمان‌های غیردولتی و شهروندان است تا بتوان آسیب‌های اجتماعی-اقتصادی را کاهش داد و پایداری اجتماعی را در شهر جدید اندیشه ارتقا بخشید.

کتابنامه

۱. آیینی، م؛ ذبیحی، ح؛ و زرآبادی، ز.س.س. (۱۳۹۸). ارائه مدل ارزیابانه از چالش‌های نظام مدیریت شهری شهرهای جدید ایرانی بر مبنای رویکرد مدل‌سازی ساختاری-تفسیری (ISM). *نشریه علمی باغ نظر*، ۱۶ (۷۵)، ۳۳-۴۶. https://www.bagh-sj.com/jufile?ar_sfile=1025403
۲. ارشد، ل؛ و درویشی‌فرد، ع.ا. (۱۳۹۳). بی‌سازمانی اجتماعی و امکان شکل‌گیری آسیب‌های اجتماعی. *فصلنامه پژوهش‌نامه مددکاری اجتماعی*، ۹ (۱)، ۱۰۳-۱۳۶. <https://ensani.ir/file/download/article/20160312161400-10043-4.pdf>
۳. ایباغی، س؛ حمیدی، ع. ر؛ و رسولی، س. ح. (۱۴۰۰). آسیب‌شناسی نظام مدیریت منابع انسانی شهرداری ساری با رویکرد مدل سه‌شاخکی. *ششمین کنفرانس مطالعات مدیریت، اقتصاد و حسابداری صنعت محور*، تهران. <https://civilica.com/doc/1373119>
۴. پروین، س؛ کلاتری، ع؛ صفری، م. ر؛ و مرادی، ع. ر. (۱۳۹۲). مهاجرت درون شهری و امکان شکل‌گیری آسیب‌های اجتماعی. *فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی*، ۳۵، ۳۸۵-۴۱۸. <https://ecc.isc.ac/showJournal/1957/53924/709735>
۵. پریزادی، ط؛ و بیگدلی، ل. (۱۳۹۷). برنامه‌ریزی راهبردی توسعه پایدار شهر جدید اندیشه. *فصلنامه شهر پایدار*، ۱ (۱)، ۷۵-۵۷. https://www.jscity.ir/article_87366_0803552f818794a13387689644504300.pdf

۶. جفی، ر؛ و دی کانینگ، ا. (۱۳۹۹). *درآمدی بر انسان شناسی شهری*. (باصری، ع و سلطانی نژاد، م.ط. مترجمان). تهران: سمت.
۷. خضرلو، آ؛ و کریمی، ر. (۱۴۰۱). ارزیابی تهدیدات و آسیب پذیری شهر جدید اندیشه با رویکرد پدافند غیرعامل. *فصلنامه علمی-پژوهشی اطلاعات جغرافیایی*، ۳۲ (۱۲۸)، ۱۷۵-۱۸۸.
https://www.sepehr.org/article_703884.html
۸. رسولی، س.ح؛ یازرلو، ه؛ پوریانی، ج؛ و خمسه‌ای، ص. (۱۴۰۳). سنجش مشارکت اجتماعی در توسعه صنعت گردشگری و کاربری آن در ادبیات شهرسازی (مطالعه موردی: شهر ساری). *فصلنامه پژوهش های جغرافیا و برنامه ریزی شهری*، ۲ (۷)، ۲۱-۱. <https://civilica.com/doc/2214247/>
۹. سنچولی، ب؛ کریمیان بستانی، م؛ و حافظ رضازاده، م. (۱۴۰۱). تحلیل آمایشی رویکردهای برنامه ریزی و طراحی شهر جدید تیس در راستای توسعه منطقه‌ای سواحل مکران. *نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی*، ۲۲ (۶۴)، ۳۷۹-۳۹۸. <https://jgs.khu.ac.ir/article-1-3968-fa.html>
۱۰. شاکرمی، ک؛ و شکوهی، م. (۱۴۰۲). برنامه ریزی راهبردی توسعه شهرهای جدید در ایران (مطالعه موردی شهر جدید پردیس). *نشریه چشم‌انداز جغرافیایی*، ۱۸ (۶۵)، ۱۴۱-۱۵۴.
<https://ensani.ir/fa/article/581345/>
۱۱. شالی، م؛ محامد خسرو شاهی، س.م؛ و جودی، پ. (۱۴۰۳). سنجش وضعیت شاخص های توسعه پایدار شهری در شهر جدید سهند. *نشریه جغرافیا و برنامه ریزی*، ۲۸ (۸۷)، ۲۸۵-۳۰۴.
<https://doi.org/10.22034/gp.2023.53831.3052>
۱۲. شعاع کاظمی، م؛ و مؤمنی جاوید، م. (۱۳۹۳). *آسیب های اجتماعی* (نوپدید). تهران: آوای نور.
۱۳. صیدبیگی، ص؛ نصیری، م؛ برازان لطفی، س؛ و رسولی، س.ح. (۱۳۹۸). کاهش آسیب پذیری سکونتگاه های غیررسمی محله فرحزاد در برابر زلزله احتمالی تهران. *فصلنامه دانش پیشگیری و مدیریت بحران*، ۹ (۲)، ۱۹۳-۲۰۶. <https://dpmk.ir/article-1-257-fa.html>
۱۴. فتیحی آشتیانی، ع؛ الهی، ط؛ و اسماعیلی نسب، م. (۱۳۹۸). *آسیب شناسی روانی*. تهران: سمت.
۱۵. کلانتری خلیل آباد، ا؛ حیدری، ح؛ و سجادی، ع.ا. (۱۴۰۱). *شناسایی فرایند آسیب پذیری شهرها با رویکرد پدافند غیرعامل*. چاپ اول. تهران: دانشگاه هنر.

https://julistb.sinaweb.net/article_703884.html

۱۶. محسنی، م. (۱۳۹۹). *جامعه‌شناسی انحرافات اجتماعی*. تهران: انتشارات طهوری.
۱۷. محمودی سفیدکوهی، ع؛ طلاکیان، ل؛ و رسولی، س.ح. (۱۳۹۷). بازآفرینی کالبدی محلات شهری با رویکرد پایداری اجتماعی (نمونه موردی: سادات محله بابلسر). *فصلنامه پژوهش‌های علوم جغرافیایی، معماری و شهرسازی*، ۲ (۱۲)، ۶۶-۳۹. <https://civilica.com/doc/764414/>
۱۸. محمودی، آ؛ و پورمحمود، س. (۱۳۹۵). پایداری اجتماعی. *سومین کنگره بین‌المللی پایداری در معماری و شهرسازی دبی-مصدر*. <https://civilica.com/l/7167/>
۱۹. مژگانی، پ؛ جهانشاهلو، ل؛ حسین‌زاده‌لطفی، ف؛ و رجبی، آ. (۱۴۰۲). تأثیر اصول زیرساخت‌های شهری در ارتقا سطح رضایت‌مندی شهروندان (نمونه موردی: شهرهای جدید اندیشه و پرند). *نشریه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری*، ۱۴ (۵۵)، ۲۸۵-۳۰۰.
۲۰. مشکینی، ا؛ قاسمی، ک؛ و حمزه‌نژاد، م. (۱۳۹۳). ارزیابی حس تعلق به مکان ساکنان جدید: مطالعه موردی شهر جدید هشتگرد. *فصلنامه علمی-پژوهشی فضای جغرافیایی*، ۱۴ (۴۸)، ۴۱-۵۶. <http://geographical-space.iau-ahar.ac.ir/article-1-1522-fa.html>
۲۱. ملانیاجلودار، ش؛ دانشوری‌نسب، ع؛ المیر، م؛ و رسولی، س.ح. (۱۳۹۹). سنجش پایداری اجتماعی در محلات مرکزی شهر بابل با رویکرد مدیریت یکپارچه شهری. *مجله خط‌مشی‌گذاری عمومی در مدیریت*، ۱۱ (۳۸)، ۸۳-۹۷. <https://www.sid.ir/paper/515356/fa>
۲۲. مهدیان‌بهنمیری، م؛ حاتمی‌نژاد، ح؛ و مهدی، ع. (۱۳۹۳). نگرشی به جرم‌خیزی و زمینه‌های ارتکاب به جرم در محلات حاشیه‌نشین. *فصلنامه تحقیقات جغرافیایی*، ۱، ۲۴۰-۲۲۱.
۲۳. وفادارسورکی، ر؛ رسولی، س.ح؛ و جلیلیان، س. (۱۴۰۱). آسیب‌شناسی مدیریتی توسعه شهرها در ایران. *اولین رویداد مدیریت بحران ایران قوی*، ۱، ۲۱-۱. <https://civilica.com/doc/1758577/>

24. Choi, C. G., Lee, S., Kim, H., & Seong, E. Y. (2019). Critical junctures and path dependence in urban planning and housing policy: A review of greenbelts and new towns in Korea's Seoul metropolitan area. *Land Use Policy*, 80, 195-204. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2018.09.027>

25. Korah, P. I. (2020). Exploring the emergence and governance of new cities in Accra, Ghana. *Cities*, 99, 102639. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2020.102639>
26. Nguyen, D. S., Schinckus, C., Canh, P. T., & Thanh, C. (2022). Asymmetric effects of global uncertainty: The socioeconomic and environmental vulnerability of developing countries. *Fulbright Review of Economics and Policy*, 2(1), 92–116. <https://doi.org/10.1108/FREP-01-2022-0004>
27. Ramdhani, H., & Subekti, V. S. (2020). Dynamic local political elite in process for proposing regional expansion. *JIP (Journal of Governmental Sciences): Study of Government and Regional Politics*, 5(1), 1–11. <https://doi.org/10.24905/jip.5.1.2020.1-11>
28. Ramli, W. A., Nor, E. B., Zulkifli, M., Taib, A., & Yusop, S. M. (2022). Disaster risk management: An overview of disaster risk assessment in ASEAN countries. In *Sustainability management strategies and impact in developing countries: Community, environment and disaster risk management* (Vol. 26, pp. 15–27). Emerald Publishing Limited. <https://doi.org/10.1108/S2040-726220220000026002>
29. Sugandha, R., Freestone, R., & Favaro, P. (2022). The social sustainability of smart cities: A conceptual framework. *City, Culture and Society*, 29, 100460. <https://doi.org/10.1016/j.ccs.2022.100460>
30. Van Noorloos, F., & Kloosterboer, M. (2018). Africa's new cities: The contested future of urbanisation. *Urban Studies*, 55(6), 1223–1241. <https://doi.org/10.1177/0042098017700574>